

IGANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1902-ko Urria-ren
26^aEuskalerrian, iru peseta urtean. — Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur chiki bat.1902-ko Urria-ren
26^a

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tendería) 19—Jaun José Astuy-renean.
Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tivoli, letra B, 2.º derecha.

EIZARAKO (1) LEGUEAK

Bizkaian dagoan baserri bateko mutill gazte bategaz berbetan guengozala lengo egun baten esaten euskun zelan ebizan baserri atako eche askotan bizimodu latzaz; egunez, danok dakigun leguez, aberen ardu-reaz eta soloetako lanaz ondo kati-gututa edo baituta; gabaz... lotara esango dozue askok edo beintzat uste izango dozue, ez ba, gabaz berriro solara, an dagoan artatzea zainduten, basurdeak sartu, ta uda guztiko lanak, izerdiak, gastuak eta icharopenak musturka bertan beingo baten alper alperrik ondatu ezta-kioezan.

¿Ta zelan zaindu artatzea? ¿Su armakaz? Ez, bada basurde bat ilgo halebe, norbaitek parte emon aguintedunai, eta burukomik charrak era-karri leuskioez. Gure baserritarrak eztauke asti andirik eizan ibilteko, eta urtean iru edo lau bider urtete-kotan, eztabe nai erosi eiza-baimena, gueienez, diru guichi esku-artean darabilen languilleak izanik. Artoak batu arte, anche egon bear guizajoak oiuka ta zarataka gau guztietan basurdeak ospez ussatuteko.

Eizarako Españan dagoan legueak, basurde bat ilteari beguiratuten deuto zein da chori bat, eper bat edo erbi bat ilteari leguez, eta beraz, oguerleko batzun bitartez eizarako baimena erosi ezik, inok ezin leike basurderik eizatu... zigor edo kastigu gogor baten arrizkuan jarri bari-k.

Ezagun da legue ori eztala base-rritarrak eguiña; aberatzak dira basoetan orretariko piztiak ugari ibil-tea nai izaten dabenak, noiz edo bein eizaldi atseguintsu bat eguiteko.

Alan ezpalitz, basurdea eukiko litzateke basapisti kaltegarritzat, dan leguez, eta bera illteko edonok esku-bidea izango leuke guichienez, sari bat irabaziko ezpaleu eiztariak, artz bat, edo otzo bat, edo aizeri bat ilten danean leguez.

Inoz eskatu dabe Bizkaiko erri batzuk legue ori arteztua izan dailla, beintzat errialde onetan, eiza-legue orretatik basurdea kenduaz; baiña beti ezezkoa bialdu dabe Madril-tik.

¡Arek eztauke artatzarik zaindu bea-rrik eta!

Eta orain batek baino gueiagok esango dau:—¿Zer, IBAIZABAL chikiak, Euskalerrik kanpora ezagututen ez-tanak, uste al dau arazo onen ganean berba eguiñaz ezer lortu edo eskura-tuko dabela Madrilgo guizonakandik eta onen aguinduan emen gueuri aguinduten daukaguzanakandik? Erdaldun albistari ezagan eta zabaldu eta indartsu bat balitza tira, bear ba-da andikien adimena edo gogoa era-karriko leuke arazo onen ganera; baiña euskeraz, baserritar eta ezeu-kien izkeran eguiñiko albistarichu bat orretan jarritea, chit alperrekoa da.

Ondo dakigu ori inok esan bari-k be; baiña gure baserritarrai esan bear deutsegu, legue ori ta beste orretarikoak daukaguzala gueure-gan, foruak (1) indarrez kendu eus-kuezenetik ona; ta beguiratu daieela ia ondo jatorkun euskaldunai Ma-drill-tik leguea ipintea.

Gueure buruen jaube baguiña, gueuk zuzenduko guendukez kalte-garrizko legueak ainbat lasterren; orain ara beguira egon bear beti, eskean beti, ezezkoakaz lotsariak ar-tuteko ta gauza charrak zutunik irau-teko.

BLOA.

NERE AMETSA

Aipamen onagarria Oñati-n irabazitako moldaera

Ikusi ditut arrats batian
Lo artu dizutalarik,
Euskal-erriko mendi alaiak
Belar ta lorez beterik.
Ta inguruko baserri-eche
Zar guziak berriturik,
Elurra bezin zuri zuriak,
Arrunt oso apaindurik.

Gauza guziak apañ ikusten
Nituen goian ta bian,
Nola zeruban ala lurrian
Bai eta ere urian;
Ontzi chikiak eta aundiak
Obek uraren gahian,
Uso zuriak ematen zuten
Danak itsas zabaluan.

(1) Berba onegaz adituten dira emengo lengo legue-ak, edo obeto ta zuzenago esateko, euraque gueureizatz eguiteko gueukan eskubidea, ez munduko inogandik artua, Jaungoiko berberagandik baiña.

Ezkillen otsak entzun nituben
Alakosseko alaiak
Esan nairikan Euskal-erri-tik
Joan ziradela etsaiak;
Emen bakarrik bizi guñala
Maitatzen gueren anaiak,
Aitorren seme paregabiak
Beti leial ta ernaiak.

Jajai algaraz iji ajaka
Irrintzi eta kantuban,
Aberats, pobre, zar eta gazte
Bata bestien onduban;
Neska, mutillak, atso, agure,
Dantzari chunchun soñuban,
Ala aritu ziran luzaro
Euskal-erriko donuban.

Etzan erdara inon aditzen,
Izkuntz eder aussen baizik,
Nola mendian, ala kalia
Alde danetara joanik;
Etsai gaistuak bigaldurikan
Guelditu guñan bakarrik,
Euskal-erriko seme jatorrak
Alkarri laztandu nairik.

Lotan luzaro egondü eta
Esna jarri nitzanian
Gauz obek danak burura jaio
Eta bere ondorian,
Leiotik berriz mendi aldera
Beguiratu nubenian
Izugarrizko pena bat artu
Nuben nere barrenian.

Ametz gozu au eguiñ nubela
Konturatu nitzanian,
Eta etsaiak bada berriro
Ikusi aurreko aldian,
Pozikan apurtuko nituben
Orduban Jesus batian
Euskal-errian leno bezela
Bizitze arren pakian.

Euskaren ordeaz erdera orain
Entzuten dizutanian,
Alde batera edo bestera
Kalian nijubanian,
Sutan jartzen naiz nere ametsaz
Oroitutzen naizenian,
Ikusirikan izkuntz eder au
Ia sarturik lurpian.

Antziñetako legue maitiak
Eta ondoren euskera,
Nabaiturikan Jaungoiko onak
Gaur dijubazela beera,
Kupiturikan etorriko da
Zerubetatik onera,
Euskal-erriak leno bezela
Zutik berriro jartzera.

Orain bezela guziok baldin
Fedez ibiltzen baguera,
Gure Jaunari erregutzera
Joanik aurreko aldera,
Laister ditugu Euskal-errian
Apaindurikan ostera,
Etsai gaistuak bigaldurikan,
Leguiak eta euskera.

Gure Jaunentzat nola eztezun
Ezereho gauza zallikan,
Eta laguntzen nola dakien
Orain artian lendikan,
Esan bezela berai otoitzak
Barrendikan eguiñikan,
Euskal-errian biziko guera
Danok ondo oraindikan.

KAYETANO S. IRURE.

IRU IPUI

(Wolstol rusotar iskitzatzeaille arguidotarrak eguiñak.)

Jaungoikoak ematen dizkigun aberastasunak.

Esaten zuen guizon batek:

—Jaunak ondasunez betetzen ditu beste asko, eta nik eztaukat ezer. ¿Nola biziko naiz onela?

Entzun zituen agure batek itz abek, eta esan zion:

—¿Ainbesterañokoa da zure bea-rra? ¿Eztituzu Jaunak emanak zure gaztetasuna eta osasuna?

—Ala da; egon neike pozik nere indar eta gaztetasunakin.

Eldu zion agureak guizonari esku eskubitik, eta eguin zion galdeera au:

—¿Naiko zenduke milla dukatega-tik esku au ebakitzea?

—Ez.

—¿Eta ezkerre?

—Ez ta ere.

—¿Eta amar milla urrezko ontza-gatik begui biak ichututzea?

—¿Jaunak gorde nazala; ez nuke begui bat emango munduan diran diru guztien truke!

—Ara or ba Jaungoikoak ematen dizkizun aberastasunak, ¿eta ala ere negarrez zaude?

Lagun biak

Zijoazen mendiz mendi lagun bi, eta arkitu zuten bidean artz izugarri bat.

Bietatik ariñena igo zan arbola ba-tera; bestea, lurrean etziñik, illan moduan guelditu zan.

Urreratu zan pistia eta guizonari

(1) Irakurkizun au Bizkaitarrez eguiña izan arren, Etsa ipiñi dogu eza-ren ordeaz; bada au erdera da, ta a euskera.

usain eguin zion; baiña nola onek etzuben asnasarik ematen, joan zan ura.

Orduban, jachirik arbolatik beste guizona, galdetu zion lagunari:

—¿Zer esan dizu belarrira artzak?

—Esan dit *cobarde* bat dala bere laguna bakarrik-utzitzen duena.

Iru adiskide

Guizon batek zituen iru adiskide: bere dirua, bere andrea, eta bere eguintza onak. Ia illean zegoala guizarajoa etorri ziran aiek bere oe ondora, eta lenengo agueru zanari esan zion gaissoak:

—¡Agur, adiskidea, illtzera noa!

Eta erantzun zion adiskideak:

—Agur, illtzen zeranean erreko det *candelá* bat zure animaren one-rako.

Bigarrenak, gaissoari agur egui-tean, agundu zion bere obiraiño la-guntzea.

Azkenez, agueru zan irugarrena:

—¡Charki nago, ill bear det, agur! esan zuen guizonak.

—Agur ez, erantzun zion adiski-deak; ni ez naiz zure ondolik kendu-ko; sendatzen bazera, biziko naiz; illten bazera, zurekin joango naiz.

Ill zan guizona; eta esan ta eguin. Diruak aren oroimenean argui bat piztu zuen; andrea joan zan berare-kin lur santuko ateraiño; eguintza onak bakarrik lagundu zioten bizi-tzan eta eriotzan.

BONIFAZIO ECHEGARAI

EUSKALDUN ERDALZALEA

Ssalboor (1) Justua, Ijitoa

I

—Aizazu, Ssalboor

—¿Zer nai du, D. Pantaleon?

—¿Nundik atera didazu izen ori?

—Barka beza jauna; erderarako *apizioak* eraguin dit.

—¿Nola ordea?

—¿Bedorrek eztu *Praka* izena?

—Izena ez; baizik gaitz-izena. ¿Bai-ña zer da ala ere?

—¿Zer? Nola *Prakak* erderaz ize-na duan *Pantaleon*...

—*Pantaleon* ez baizik *Pantalón*.

—Ezta ba jauna dipentzi andia ere baiña... arantzachoa nunbait...

—Utzi dezagun kontu au, eta gua-zen beste batera.

—Bai jauna; bedorrek nai duan bezela.

—Zurekin itzeho bi eguiteko *deseo*-tan nago.

—Ondo da jauna, eta estimatzen diot. Ez nik esaten dedalako, baiña... eztu arkituko lurraren gainean ni baiño guizon ondraduagorik.

—Askocho esan dezu.

—Ba eguia da, jauna; ez lurraren gainean eta ez eguzkiaren azpian.

—Ezin joango guera ba ez lurraren azpira eta ez eguzkiaren gainera guizon ondraduagoren billa.

—Aietako berririk eztakit, baiña...

(1) Salvador.

¡um!... *mucha dudación*... ¿mas que sol mas arriba y mas que tierra mas abajo...? ¿Como ir...? ¿donde está glo-bo...? ¿donde está tunel?

—Ez; enabill *preciso* guizon ondra-duaren billa; guchiagorekin ere kon-tentatuko naiz. Astocho bat palta det, eta urasse eskuratuko banu konten-tu nitzake.

—Ara jauna; neronek salduko diot astoa, polita, bedorrek nai baiño ere politagoa... ara... ikusi beza... ona emen.

—Nere astoa orisse bezel-bezela-koa zan.

—Nerea ordea, berberau da.

—Zuk eraman zenduala nere astoa esan didate ba.

—Ezta eguia Jauna, ezta eguia.

—Nere asto belcharen gainean, atzera beguira jarrita joan ziñala ere aditu det.

—Guezurra da, jauna.

—¿Guezurra?

—Bai jauna; *guezurra* esan *nuen Guearian*, ni baiño len zan *atarian*. Orra lengo esaera zarra berriturik.

—¿Zer esan nai dezu orrekin?

—Jauna; esan baliote bedorri, ez nik eraman nuala bedorren astoa, baizik bedorren astoak eraman nin-duala ni; esan baliote, ez ni bedorren astoaren gainean joan nintzala, bai-zik astoa joan zala nere azpian, or nunbait; eguia ezpazan ere beñe-peñ *iehurazkoa* izango zan *guezur* ori ¿baiña bestela? *Mal traza tienes este ipoñ*. Gainera, ala ezta bezela balitz ere eguia, ni atzera beguira joan nintzala... beraz jakiña da nere borondatearen kontra nijoala... ¿*qué te paresusté pues de este pasaiso kon-tao?*

—Juezak esango dizu.

—Juezari erantzuteko ere *pranka-mentian*, prest gaude ba.

II

—¿Zu zera Ssalboor Echeverria?

—Bai, Juez jauna, bedori ta mundu guzia *serbitzeko*, guizon prestu leial eta ona, izan ala.

—¿Santua ere bai?

—Gaia, jauna; Santu-gaia.

—¿Eguia da asto bat ostu dezuna?

—Ez, jauna.

—¿Juramentu eguingo dezu?

—Ez jauna.

—¿Zergatik ez?

—Alperrik izango dalako, eta kon-tzientziak eragozten dit juramentu alperrik eguita.

—¿Eta zergatik izango litzake ba alperrik zure juramentua?

—Bedorrek sinistuko eztidalako eta ez sinistekotan, alper-alperrik da.

—¿Nola dakizu zuk eztizudala si-nistuko?

—¿Nai du probatu deguiodan? ¿Itz ematen dit sinistuko didala eguiten badet juramentu?

—¡Um! Konduta nolabaitekochoa daukazu ta...

—¿Nolabaitekochoa? Bedorrek ere nik baiño ohea idukitzea, lana pran-ko; nik añakoa idukitzea ere ezta gu-

chi. Ikusi beza bestela, ikusi beza mesedez, paper au.

—Guizona; papercho au komunio-ko chartela dezu.

—Bai jauna; orainche zazpi urtekoa.

—¿Gueroztik etzera komulgatu?

—Ez jauna, eztet pekaturik eguin gueroztik eta...

—Ona emen nik aurtengo komu-nioko chartela.

—Siñale nik baiño pekatu gueiago eguin duala; ¿*qué tal está uste pues konduta?* ¿*Más que mio mas mejor?* ¡*Ka! ni urrik eman tampoco.*

—Beguira; kopla oiekin eztegu ezer eguiten, eta testiguak diote zuk ostu dezula astoa. ¿Zer erantzuten dezu?

—¿Kondutakoak dira testigu oiek?

—Zu baiño konduta obekoak.

—Komunioko chartel, nere baiño zarragorik ateratzen badirate, sinis-tuko diet; bestela *protestatzen* det.

—¿*Protestante* eguin zerala?

—¿*Protestante* zazpi urtean peka-turik eguin eztuana? ¡*Baia que ate-raldi!*

—Santu bat izan zindezke, baiña orain kartzelara joan bear dezu.

—Ezta, jauna, gaizki esana; negu beltzean, kanpoan elur artean ainba-tean izango al naiz.

III

—Kaissio Ssalboor.

—Ola Pachi.

—Iru illabeteen kartzelan egon zera noski ¿e?

—Alasse da.

—¿Eta astoa?

—Saldu.

—Eta iru illabeteren buruan libra-tu zaituzte?

—Barko libratu.

—¿Zergatik ba?

—¿Zer probechu zeukaten ni an idukita?

—¿Eta zer arrazoi eman dezu aiñ ondo libratzeko?

—Esango dizut, eta ikasi ondo:

Asto ta mando erosi gabe

Saldu edo naiz trukatu,

Jaberik inun aguertzen bada

Arri ta orma ukatu,

Eguia esan baiño lenago

Barko guera urkatu,

Orra Ssalboorrek bere auzia

Ondra aundian bukatu.

—¡Ai, ai! Arrazoi aundiaz berriz ere deituko dizute: Ssalboor justua.

P. M.

1902-ko Urriaren 18.^a

LENDIK ONA

Gure asabak ikusi doguz

baso-errian biziten

goiz eta gabaz bear eguinda

ardauchu guichi edaten;

oraingo guizon eta emakumak

eztabe ori eguiten

aleguinean bear guichi ta

bragua sarri edaten.

Neure amama ikusten neban

goizean goizik jaguita

solara zintzo achur bategaz

eehea garbi ichita;

oraingo andrak egoten dira

oian zabalik jarrita

ardura barik lo eiten dabe

beste guztiari ichita.

Gaubetan bere emakumeak

egoten ziran goruetan,

ardazkada bi eguin artean

neguko gaba luzetan;

oraingo andrak anak zabalik

dagozan leku danetan

goru ardatzen ardura barik

dagoz kontuak kontetan.

Aita-aitari ikusten neutsan

arizko praka zuriak

eta ganera arkondarak be

kirruzko zuri garbiak

eta nik orain eukiten dodaz

prakazar barregarriak,

papera lango arkondara ta

gauza eztiranak guztiak.

Baserritarak ikusten ziran

abarka eta mantakaz

euren kaderak ondo loturik

lanazko kordel baltzakaz,

ta orain barriz gueienak doaz

zapata polit onakaz

arrokeriaz bete beterik

euren erderakadakaz.

Mutill gazterik etzan ikusten

taberna zulo barruan

gueien gueienak egoten ziran

euren pelota lekuan;

eta orain barrez danak an dagoz

ardaoteguien barruan

jan eta edan, goikuaz bera

eurek nai daben moduan.

Erromerian joaten ziran

dantzan garbiro eiteko

zeinek obeto konpasa eroan

besteak arrituteko;

oraingo neska eta mutillak

eztoaz orretarako

ezpabe mosu batzuk emonaz

baltz nastaduak eiteko.

Andra ezkonduak ipinten eben

buruan zapi zuriak

uliak bera chortan jarrita

chapin abarka barriak;

oraingo andrak ezkondu ezkeru

dituez *moño* aundiak

zapata charol baltzakaz eta

zorreen arek guztiak.

Lendik eta *ona* gauza char asko

daukaguz gueure errian

oitura barri eta ederrik

eztago gure artian

charkeri danak ikasten doguz

gagozan leku guztian

ta eikera onak guelditzen dira

ondo sarturik lurrian.

BIARGUIN BAT.

Bermeon

GUERTATU-TAKO KONTUA

Bein batean artzai mutill bat zebi-llen mendian artaldea zaitzen, eta ingurutik igaro zaion neskacha motz eder bat, bere gona-gorria goicho bilduarekin; demonioaren tentazio gaiztoak eman zion mutillari, eta

deadar eguin zuen esanaz, *Eunup...* inguru guztiko jendiak entzuteko moduan.

Eldu zan garizuma santua, eta mutill gaissua zegoan guztiz damutuba, eguin zuen okerra abade-jauari esan bearra zuelakoan ojua edo deadarra zan-zan bezela, zergatikan etzan guizarajoa burutik chit arguia.

Joan zan elizara eta artu zuan bere chanda konfesorako, eta asiera eman zuan abade-jauak amar Aguinduetan erantzuten zuela mutill bildur-josiak alik eta eldu arte bere oju andi izugarri ura aitortzeko ordu edo garaia; onetan abade-jauak igarri zion, eta palakatuaz esan zion ia zer bildur zuan pekatu ura esateko, eta mutill guizarajoak erantzun zion:

—Jauna, nere pekatua aundia da, eta jendeak entzun eguingo du.

Abadeak esan zion etzagoala bildurrik berari belarrira issil issillik esan ezkerro, baiña mutillak erantzuten zuen, ezin zuala, eta esango zio-la toki eskutu edo sakristian.

Abade-jaua bere ontasun guztian joan zan sakristira eta bere ondoren mutilla ere bai; atea ichirik beren aldetik, abade-jauak, imurtziturik mutill bildurri guizarajoa, itz eguin dio:

—Ea bada, orain gaude toki eskutu inorehok entzungo ez duanean, eta esan zaidazu zure oker edo pekatu aundi izugarri ori.

Etzan ala ere mutilla limurtzen esanaz:—Jauna, atea ichia izan arren, jendea dago bertachoan, eta entzun eguingo dute.

Abade-jauak ezin zuan gueiago eraman, eta esan zion uste gabeen ilko balitz legokela Luziferren garretan edo sutan jorduan mutillak esan zion kanpantorrean esango zio-la! ala abiatu zan mutill zoro ori, eta bai ere ondoren abade-jaua. Onak esan zion etzuela gueiago entzungo baldin eta ezpazuen an esaten oker ori; ontan asi zan nere mutillaren konfesoia:

—Jauna artzai mutilla naiz eta bein negoala artaldea zaitzen, igaro zaidan ingurutik neskach motz eder bat bere gona-gorria goracho jaso-akiñ, eta orru edo oju aundi bat eguin nion onelasse, *Eunup...*

Ain oju aundia eguin zion abade jauari belarrira, non guizarajoa guel-ditu zan zati baterako gortua, eta jende guzia igo zan kanpantorrera zer guerta zan ikustera.

J. I. LEZOKOA.

GAITZIK AUNDIENA...

Alkate batek dio erriko echian batzarrian bildurik arki ziranian: Chimist-arguiz (1) erria jartzeko chit argui lengoan esan zuan

(1) Chimist-arguia.—*Luz eléctrica.*

guizon batek garbi, naikua dala amar zaldiren indarra, ta nola baitakagun oso argui charra eguiten digutela auzo denak farra farolan ikusirik oliuan garra, uste det bear dala trukatu arguia desaguertu dedien emen illunbia, eta lenbailen jarri argui dotoria alaiturik guelditu dedien erria, argui ohea eta gañera merkia... (Pillipek): Izan leike arguia obia baña... ¡ja, ja...! ¡guizona! ¿nolatan merkia? aurten oso garesti baitago belarra lastua ere baita berdin garagarra... Orain... izan baziran asto bat edo bi... baña... ¿nola mantendu emen amar zaldi? Gastu ori litzake guretzat gueiegui... uste det mintzatutzen naizela chit ongui... Arrazoa guztia an zioten eman ta alkatiak orduan zorrotz zien esan: ¿Inoiz entzun dezute gaitzik aundiena astoakin izketan aritzia dela...?

ENRIKE ELIZECHEA.

GURE ESKUTITZAK

IBAIZABAL-en artezkari jauna:

Nere jaun eta laguna: Juan dan igandean burnibideko echean 6-ak eta 20 minutuetan onera eltzen dan treneko denboran arkitzen ziran neskacha gazte batzuek; lenengotik uste nuen piper-erriko edo erdaldunen batzuek zirala, zergatik ain gogoz erdaraz itz-eguiten zuten, baiña zer samiña ikusi nuenian euskalerriko alabak zirala. Eguia da bazirala beren artean ikasleku aundietan izanak, bai Frantzian eta Españian, nonbait orrelako lekuetan izan ezkerro utsaz jotzen dute gure euskara maite, garbi, doatsua, edo beldur dira euskaraz itzeguin ezkerro senar gabe guertatuko otediran eleizan santuak jasteko.

Guero esango dute «euskara guk asko maite degu.» Zer, ¿zuek euskara maite? ori adarra; maite dan gauza ezta orren ezeretzat bazterrera largatzen, ziur nago gaur edo biar aditzen badute arako erdarazko bi-rauren bat, belarriak ichirik esango dute:—Jesus, ori izkuntza madarikatua, orra zer loikeriak ekarri dizki-

gun erdarak, gure aitonak berriz munduratuko balira, birau oiek aditu eta ikaraz illik gueldituko lirake. Arrazoi daukate ontan, eta zzer esango luteke orien erdaranganako guztizko arreta ikusita? Ziur nago esango lutekela:—oiek eztira gure odolekoak, oriek bear dute izan arako guda edo guerra gogorra gure ama euskarari eguiten diotenen alabak, oriek eztira euskalerriko alabak, oriek dira Ebroz aruztik etorri diranen batzuek, irten ditezela gure Euskelerri maitetik kutsatu eztitezen emengo seme-alaba eguiatzkoak diranak.

Orrela asarraturik mintzatuko lirake gure aiona zarrak, eta erregu eguingo lioteke Jaungoikoari esanaz: kendu Jauna, kendu nazazu lurra- ren gainetik lotsagarritzko eskerga- betasun au gueiago ikusi ezteztadan; eta negarrez illik gueldituko lirake.

Lenago ere esan izandu det, eta berriz ere esango det, gure ama euskerak bere seme-alaben artean di- tuela etsairik aundienak, eta oek di- ra arako beren izketan sarritan er- daraz jarduten diranak astakeri aun- dienak esanaz, uste dutela jakintasun- ez jantzirik daudela, euskarak gui- zon jakintsurik euki ezpalu bezela.

Egun ontan izan da emen ari jo- kua; bat zan Eibarkoa, ta bestea emengoa 48 burukada emonda galdu du Eibarkoak; dirua zegoan doblan onen alde. Guero buruari aska guel- ditu diranak badira; antziñako esae- ra da, jokua eztala errenta.

Emengo aria lenengo onera eka- rri zuen Donostiako okin batek, eta jokua galdurik emengo baten kon- tra, saldu zuen 30 pesetan jabe egui- ñik emengo okiñak, gueroz irabazi ditu iru joko, danetan lengo nagusia izan omenda bere kontra.

Gure sendalari Beraza jauna, on- do dator osakuntzan; laister ikusi uste degu kalean.

Agur eta urrengo aste arte.

J. E.

Zarautzen Urri-aren 21^a

ASTEKO BARRIAK

Oarkera

Barriro dei eguiten deutsegu gure arduradun eta eusleai, apremiñau daitezala kontuak garbituten ainbat lasterren urtea aurrera doalako.

Bilbon aspaldiehu onetan naparre- ria zabaldu da zerbait. Entzun dogu ill onetan (gaur arte) 30 inguru ill direala gach onegaz, eta gueienak Galizia aldeko belarrimotzak; ori da garbitasun barik bizi direalako, cha- rriak leguez guela baten lo eguiten dabeelako guizon pilloak merke naian, eta jantziak eta araguiak ats- erdi uguerrez estaldurik darabille- zalako, ta ganera eztitu (1) barik dagozalako gueien gueienak.

(1) Eztitu da cacunan.

Eztituta egotea gauza ona dala gach onerako ondo ta gueiegui iku- sita dago, ta beraz danak artu bear leukee ardurea umeak eztitu ta eurak berretitzeko (1). Bilbon gaur egu- nean, bizilarien irurena baiño gueia- go eidago eztitu barik, eta orregaitik Aguintedunak dabiz asmau eziñik zelan eztitu eraguingo deutseen, guz- tiai ezpada gueienai beintzat, napa- rreriak zabalte izugarriren bat artu eztain.

Osakuntza-Batzarrak, bere azke- nengo batzaldian, erabagui eban Aiuntamentoari esatea, peseta bat emongo dala saritzat eztitutzen joa- ten dan bakochari amabi urtetik go- rakoak eta ezeukiak izan ezkerro, eta peseta-erdi amabi urtetik beerakoai. Erabagui ori artu dabe, duarik ipiñi arren eztituteko lekuak, inor ezta- lako aguertzen. Orain Aiuntamen- tuak esango dau bai edo ez.

Logroño-ko pelota tokian jokatu eizan domeka arrastian partidu bat eskuz. Alde batetik zan Azkoitiko Chikia, Joakin Larrañaga, amazortzi emeretzi urteko mutilla, eta bestetik Erriogan Munilla derichon erriko iru pelotari, izentzat *Brazo fuerte* (Besogor), *Rana* (Ugarazioa) ta *Machaca* daroezanak.

Partidua 30 tantora zan eta Errio- jakuok guertatu zirean... 5 tantoan, euskal-mutill gazteak 30-ak eguin zituanean.

¿Zeri esaten etedeutse belarrimo- tzak *Brazo fuerte*? Euskalerriko edo- zein uritan, iru mutill onenatarikoak eleukez inungo pelotaririk ichiko 5 tantoan 30-erako, *Brazo fuerte*-ak (!) izan ezarren.

Azkoitiko Chikia lango bat baleu- kee, guichienez *Brazo omnipotente* izentzat jarriko leuskioe.

Domeka arratzaldetik gueiago Ze- berio-tik palta da amasei amazortzi urteko mutill bat.

Astelenean bere aita Bilbora eto- rri zan, emen bere aide edo senide batzuen echean aurkituko ebalakoan, baiña ezekien inok ezer emen be, ta beraz aguintedunai jakin erazo eu- tsan guertatzen zana.

Ezbearren bat jazo etejakon bildu- rrez dira echekoak.

Datorren illaren 7.ª ikusiko da Bilbon Sabino Arana jaunaren auzia. ¡Bein edo bein!

Onez ganera irakurri dogu Bilbo- ko albistarietan, Katalunako diputa- duak eta Nosedal-ek daukeela gogoa Gobiernuari arazo onen ganean ber- ba eguiteko *Congreso*-an.

Zaragoza-n arguitaratu dabe deia, datorren urtean ospatuko dituezan Lora-Jai (*Juegos Florales*)-etarako.

Sarien artean dago bat *Basconia* derichona, euskeraz eguiniko erezi edo *poeta* batentzako, ta berau egui- teko eztago baldintasunik; erezi au

(1) Berretitu, barriro ezitu, revanchan.

bakochak gura daben leguez eguin-go dau.

Arritu gaitu zerbait Zaragoza-n euskereari sariak emotea. *Euskaldun* batek baino gueiagok, albiste au irakurreran, ez emen, ezpada erdaldun albistarietan, iribarrechu bat eguin izango dau!

Marruekosan moro batek ingueles misioneru bati tiro bi jaurtin da bertan illik ichi, ta euren eliza baten barruan gorde zan. Ichuraz an elizan inñori eskua ezartea debekauta dago, Españan aldi baten egon zan leguez. Baiña Sultanak agundu eban berilasse aterateko elizatik eta lau tiro emateko; ta alanche eguin zan.

Inguelesak bildur andia *eguiten* dabe bazterretan. Lengo baten be Frantzian norbaitek esan eieban: Bee-*ra* Inguelesak! eta deadar onek aotik urten eutsaneko kartzelan eukan bere burua.

IZKIRIMIRIAK

Gaitz eguintako guizon bat guertatu zan juezaren aurrean aitortuaz bere kontzientzia etzala arkitzen bear etzan gauzik.

Eta aín penagarria zegoan guizon orren arpeguia non juez jaunak galdetu zion:

—¿Egon alzera lenago presondeguiren batean?

—Bein ere ez jauna, bein ere ez; erantzuten dio negarrari emanaz.

—Ez bada negarrik eguin, guizonchoa orrengatik eta egon lasai; oraín joango zera kartzelara ta... urren-goan eztezu orrelakorik esango.

R. ILLARRAMENDI.

Zijoazela bein bide batetik apaiz erretorea eta fraile bat, ikusi zuten zetorrela Fernando bide beretik, eta pensatu zuten far piskabat eguitea. Alkar topatu zutenian eta diosal eguin ondorean, galdetzen dio prailak Fernandori:

—¿Zenbat denboran uste dezu errotarri bat zerutik bota eta lurre-ra allegatuko litzakela?

—Ez dakit jaunak, dio Fernandok, zenbat denbora bearko luken errotarriak, baiña onen orde botako baluteke amaikaterditan praila bat zerutik, següro nago oker aundi aundirik gabe amabietako jaun Erretorean echan litzakela.

Praillea eta apaiza asi ziran farrez eta Fernando joantzan bere bidean aurrera.

ENRIKE ELIZECHEA

Mandatari bat

Igueltzero andre bat atzo eguardian, autz gorri billa sartu baitzan *Droguerian*; esanaz mutillari: —Zenarrarentzako, ekatzu autz *gorria* talu *Zuritzeko*.

jitzekual

Bein esan ziran batek: —Aguro etorri, bestela arkituko nazu urtuba ni. Urte bete buruan ni etorri nizan, eta billatu nuben... tanboliñan dantzan.

Aditu beza sendakin jauna, gure guizonak bazkalonduan lurrin lo dagoala aboa erekiakin sagu bat jan du; da esatia sagua sartu zaio aboko zuloatik eta barrendik eziñ kendurik dago larri.

—¿Saguba jan?

—Bai jauna; zeta zer erremedio ematen digu orain?

—Bada jan dezala beriala katu bat, eta arrek barrenen arrapatuko dio.

[PEPE ARTOLA.]

IGARKIZUNAK

I

Bata letra da; *bia*-re bai; *irua* *laua* guziok nai ederki eguin, soseguan ta gañera luzaruan *Laua* bakarra letra berriz eta joan gabe erriz erriz, billatutzen da paperetan, baitare zenbait paretetan. Baserrietan nere *dana*, ez dute guizon denak bana, lenez berekin igandetan, apaintzen ziran gueienetan ¿Epaia zer dan esango det? ez; nork igarri sobra badet.

V. IRAOLA.

II

AST Ena

V. IRAOLA.

Lengo astekoen epaiak: lenengoa, *Otzaurteko mikelleteak bizi diran echea*; bigarren, *Pepe Artola*; irugarrena, *Piperra*; laugarrena, *Erbi kabia ole azpian*.

Azkenengo iruren epaiak bialdu ditu Eibarko Larreategui; eta lenengoatik diñosku, «*Gatzaga gaineko kate-echea*, edo anche onen inguruko eche bat da.» Gure ustez Guipuzkoan eche bat baino gueiago egon liteke Praissku Arriolak ziñon leguez tellatuko urak ichaso bietara bialtzen dituenak; orregaitik Larreategui be arrazoia euki lei.

Aurrean doan au moldatuta guero artu doguz epaia onek: Bigarren ta irugarrenari, Praisku Arriolak. Lenengoari Mondragoeko Kerejetak emoten deutso Eibarko Larreategui-*ren* epaia berbera, *Gatzaga-ganeko echea*, erdetaz *Venta fria* deitua ta euskeraz *Eche-Otza*.

Tolosako J. Saizar-ek, igarri diu laurak.

GURE SUSKRIZIÑO-BATZAILLAK

BIZKAIA

Bermeo, José Antonio Zabala; Lekeitio, Julián Zarreta; Leona, Prudencio Arrieta; Plencia, Bernardino Sierra; Mungia, Eustasio Bilbao; Markina, Felipe Elizaguirre; Durango, Roberto Soloaga; Ondarroa, Aquilino Echevarria.

GUIPUZKOAN

Donostia, Zacarias Leizaola, Loyola, 17, liburutegia; Azpeitia, Salvador Bengoechea, Bergara, Francisco Oyanguren; Tolosa, Balderiano Mokoroa; Irún, Guillermo Iguaran; Deva, Esteban Egaña; Zumaya, Pedro Ignacio Aizpuru; Zarautz, Jenaro Elizondo; Oñate, Fermín Bengoa; Mondragón, Antonio Kerejeta; Eibar, Julián Odriozola; Rentería, Gabriel Echebeste; Pasaián, Juan Valverde; Archaletan, Francisco Galdós.

LA EDITORIAL VECIANA deribon moldagutza Gran Vía, 26 eta Ledesma, 25.

IBAIZABAL

BIZKAITARREZ ETA GUIPUZKOARREZ EGUINA

Euskalerrian 3 peseta urtean

Erdalerrian 6 »

Guei edo numero bakocha chakur chiki bat

Astean Asteangoa da, ta igandeetan edo domeketan urteten dau

Suskriziño lekua: Bilbon, Dendari kalean (calle de la Tendería), 19

JAUN JOSÉ ASTUY-RENEAN

Redakziñoa: Bilbon, Tiboli, letra B, 2.º derecha

Iragarriak

1.º orrialdean peseta 1 lerroa

3.ª » » 0,20 »

4.ª » » 0,15 »

Beste klaseetako iragarriak itundu edo conbenidu bearrekoak izango dira

Aurretik pagau bear dira, bai suskriziñoak eta bai iragarriak